

TEXTOS MIRONIANS: "PICASSO I MIRÓ, G + G"

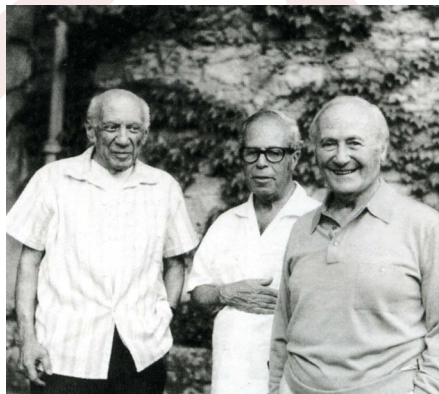
Horta de Sant Joan (Terra Alta) i Mont-roig (Baix Camp), a més d'estar a pocs quilòmetres, els uneix les estades que varen fer, respectivament, Picasso i Miró a les seves terres.

Picasso va sojornar a Horta de Sant Joan dues temporades; el 1898 i el 1909. Era el poble del seu amic de l'Escola de Belles Arts de Llotja, Manuel Pallarès Grau. En el primer viatge, tenia 16 anys i, amb el seu amic, van aïllar-se durant una temporada en una cova, als Ports. Lluny de tothom, feien dibuixos i pintaven. Després van baixar al poble. En total hi va estar uns vuit mesos durant els quals va anar descobrint la seva genialitat, podem dir que hi va arribar com "Pablo Ruiz" i se'n va anar com "Picasso". En el segon viatge, tenia 27 anys, va estar-hi uns tres mesos; l'acompanyava Fernand Olivier. D'aquesta estada són les seves famoses composicions cubistes: "La bassa" i "La fàbrica": una bassa a tocar del poble i el molí del davant (l'actual plaça Catalunya, popularment coneguda com la plaça de La Bassa, a la carretera); el mateix indret des d'un costat o de l'altre. Picasso sempre va dir que "tot el que sé ho he après a Horta".

Miró, amb 18 anys, va per primer cop a Mont-roig el 1911, al Mas que acabava de comprar el seu pare. Viu i comença a pintar: "Poble i església de Mont-roig" (1919) o "La masia" (1921-1922). En endavant hi passarà llargues temporades, principalment els mesos d'estiu. Hi aniria fins el 1976, quan tenia 83 anys. Miró assegurava que "mai he perdut contacte amb Mont-roig. M'ha donat una força d'arbre".

En el primer viatge, l'un i l'altre hi van emmalaltits. Picasso sortia d'una esscarlatina que havia agafat en la recent estada a Madrid, i Miró d'unes febres tifoides. S'allunyen de Barcelona cercant la tranquil·litat i un canvi d'entorn. Descobreixen el camp, paisatges diferents, la vida del pagès. I traslladen aquests sentiments a les seves obres, pinten quadres diferents dels que fins aleshores estaven fent. No ho busquen, però troben un nou camí. En Picasso serà el cubisme geomètric i en Miró un detallisme poètic proper a la realitat. Son masos, vistes del poble, paisatges que esdevindran universals. Si Picasso sentia passió per les oliveres d'Horta, en Miró seran els garrofers de Mont-roig.

Tan a Horta com a Mont-roig els seus carrers (antics) serpentejen dalt d'un turó. Un, ara inexistent castell, coronava Horta; i una immensa construcció (el "Fort", i també abans castell), després església, ho fa a Mont-roig. Ambdós tenen a prop muntanyes amb una presència màgica. La muntanya de Santa Bàrbara d'Horta s'enfila recargolant-se i punxeguda cap el cel. A Mont-roig la muntanya roja, d'arenisca, i d'on treu nom el poble, està farcida de coves, de formes estranyes ocasionades per l'erosió del vent. Per acabar la semblança, a Horta en aquella muntanya hi ha el convent de Sant Salvador d'Horta, d'un sant que hi va viure uns dotze anys, en el segle

XVI, i al qual es venera amb gran devoció. A Mont-roig hi ha l'ermita (de la Mare de Déu de la Roca) dedicada a aquella imatge trobada, diuen cap el 1153, en una d'aquelles coves. Picasso va pintar aquell paratge en "La processó al convent" (1898) i Miró la petita ermita que corona aquella altra més gran de la Mare de Déu a "Mont-roig. Sant Ramon" (1916).

Les mares de Picasso i Miró eren amigues. A més, la mare de Jaume Sabartés, amic de Picasso, era cosina germana de la mare de Miró. Aquest explica en el llibre "La vida d'una passió" (2003), de Lluís Permanyer, que la seva mare el "feia anar a visitar-la amb molta freqüència. Jo era molt jovenet. Picasso havia fet un retrat de Sabartés ("Poeta decadente", 1899-1900) que la tia Magdalena tenia a casa seva. Aquell quadre va ésser la meva primera visió de Picasso...". Quan Miró fa el seu primer viatge a París (1920), immediatament va a visitar Picasso. Aquest el recomanarà a amics i al seu marxant. Miró agraiït li regala el seu "Autoretrat (El jove de la garibaldina vermella)" (1919). Poc després, Picasso li comprarà "Retrat d'una ballarina espanyola" (1921). Aquests quadres restaran per sempre a la col·lecció privada de Picasso. Anys més tard, quan Miró fa aquella exposició "Miró, otro" al Col·legi d'Arquitectes de Barcelona (1969) i pinta amb brotxes i escambres a les vidrieres que donen al carrer, que després ell mateix destruirà, ho està fent a sota dels també molts criticats, a l'època, frisos de Picasso (1961). Corria la brama que tant les obres de l'un com de l'altre recordaven gargots de quitxalla.

En una visita que Miró va fer a Picasso a la seva finca "La Californie" (Cannes), li va comentar que tenia uns eucaliptus molt bonics i que li recordaven al del seu Mas. Aleshores Picasso li va contestar que "un guijarro de Mont-roig vale más que todo esto...". Picasso no coneixia Mont-roig, però sabia de l'autenticitat de pobles com aquest o Horta. Coneixia aquelles terres i havia copsat el seu esperit. És conegut que Miró sempre duia una garrofa de Mont-roig en el seu maletí, i sabem que aquell ganivet ("Pajaresco", en honor del seu amic Pallarès) que Picasso va endur-se d'Horta, en el primer viatge, el va conservar tota la seva vida: uns setanta-cinc anys. Ens agrada pensar que aquell ganivet (G) i aquella garrofa (G) concreten l'afecte i la passió dels dos genis per les nostres contrades (Horta i Mont-roig).

Hi ha una altra relació curiosa entre els dos pobles i els dos pintors. Resulta que el model dels famosos Arlequins de Picasso del 1923, el primer d'ells és aquell inacabat, que l'Estat francès va situar al Louvre en el lloc de la Gioconda (1971) com a homenatge a Picasso en els seus noranta anys, era el pintor Jacint Salvadó Aragonès (Mont-roig, 1892 - Castellet, França, 1983). Miró, tot parlant dels Arlequins de Picasso, interrogava Georges Raillard en el llibre "Conversaciones con Miró" (1978): "¿Sabe? El chico que posaba para él, Salvadó, es de Mont-roig...". El seu amic, sense saber-ho, havia triat un model del seu poble!

Pablo Ruiz Picasso va néixer a Málaga el 1881 i va morir el 1973, amb 91 anys, a Mougins (França). Joan Miró Ferrà, havia nascut a Barcelona el 1893 i va morir el 1983, amb 90 anys, a Palma de Mallorca.

El "Centre Picasso" d'Horta es va inaugurar el 1992, i el "Centre Miró" de Mont-roig el 2004. Tots dos presenten les reproduccions facsímils dels quadres de Picasso i Miró relacionats amb aquests pobles. A més, aporten informacions valuoses d'aquests durant les seves estades que permeten entendre millor la seva obra. Permeten veure en un mateix indret (reproduccions de) quadres escampats per arreu del món. Tant a Horta com a Mont-roig, el visitant, a més, hi trobarà els "originals dels originals", aquells indrets que van captivar Picasso i Miró i que van interpretar plasmant-los en famosos quadres.

Martí Rom (2005)

